פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים קיג.

ומקן סוכב [ז] **מקן סביב.** שתהא גרלית המתנה לשמי רומות המוזמה דהיינו כ' מתנות שהן ארבע: **פנופה והגשה.** למנחות: **אין מנחה בכמה.** מפרש בגמ' [קיט:] מנא ליה: **וליחון.** כהונה דאמרי' זר בבמת יחיד כשר: **כגדי שרף.** בגדי כהונה: **ריח ניחוח.** דלאמרינן בפרק בית שמאי (לעיל דף מו:): לשם שהה דכרים הזמה מזמה לשם ריח לאפוקי אחרים שלגאן והעגן שאין בהם משום ריח ניחוח [ח]: **ומחילה לדמים.** תוב הסיקרא להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים: **חומן.** שנפקלין בממחצת חוץ לזמנו ומחייבין על קדשים [ט]: משום נותר וטמא שוין בשמיהם: **גמ'** ממקום הבדוק לה. לשומטה שם שאין תמתיה קבר התהום: **בדוקה היא.** לקמן מפרש פלוגתייהו: **לפנים מן החומה.** של ירושלים דכתיב בה (במדבר יט) והוציא אותה: **הוחה.** מפרש [י] בה אל נוכח וגו': **ושרף והוה.** כתר והזה שמן ושרף: **מקום שפורשה למיפה.** מקום שנפשה יוצאה בגמר פירכוסה וליליתת נפשה שלא [יא] קבע לה הכתוב מקום: **לא מיבעיא לחוץ** [יב] **לחומה.** שלא כנגד הפתח: **דרחוקי רחקה.** מכנגד [יג] הקדושה: **ר"ל סבר ירד מכול לא".** ונשקעו בה עצמות המתים: **ופחיתין חלל.** שאם יש קבר מפסיק החלל ושוב אין טומאה בוקעת למעלה מן [יד] החלל אבל טומאה רלולה בוקעת ועולה עד לרקיע [טו]: **ומגדלות שם בניסה לפרה.** דמשום [טז] דמטמאין את הכהן השורף את הפרה מפני הלדוקים עשו בה שאר מעלות הרבה שאין אחיו הכהנים נוגעין בו כל שבעת ימי פריסתו והוו [יז] אלו מינוקות נוגעין בו ומזין עליו: **ועל גביהן דלתות.** להפסיק בין המינוקות לקרקע שלא יהיו על קבר התהום בלבתם למלאות מים חיים לקידוש מן השילות. אלמא לאו כולה בדוקה היא: **ולוחות של אבן.** שכל מעשה פרה בכלי גלליס בכלי [יח] אבנים שאין מקבלים טומאה דכתיב טעמא בשמעתא קמייתא דסדר יומא (דף נ.): **מעלה עשו בפרה.** משום קולא דאקילו בה משום לדוקין שהיו אומרים נמעורבי שמש היתה עשיית והיו מטמאין את הכהן ומטבילין אותו ושרפה [יח] עבול יום עשו בה מעלות אחרות דלא לוגלגו בה ומיהו אם שחטה במקום שאין בדוק לה לא מיפסלא בהכי דכל מ"ש בדוקה היא: **איה מקי מכול.** שמצאתים בשאר מקומות וכאן אינן נמצאין: **איה הרוגי נבוכדנאצר.** שהרג בה [יח] והופנו כולם ואין אחד מצוי בה על בהיותו בדוקה היא: נהי

ומתן סביב [א] **ותנופה והגשה ר"י אומר** [ב] **אין מנחה בבמה וכיהון ובגדי שרת וכלי שרת וריח ניחוח** [ג] **ומחיצה לדמים וריחוץ ידים ורגלים** [ד] **אבל הזמן הנותר והטמא שוין בזה ובזה: גמ'** מאי חוץ מנתה אמר ר"ל חוץ ממקום הבדוק לה אמר לו רבי יוחנן והלא כל א"י בדוקה היא אלא א"ר יוחנן כגון ששחטה לפנים מן [ה] חומת ירושלים ולוקמה כגון ששחטה חוץ לחומה שלא כנגד הפתח דאמר רב אדא בר אהבה שחטה שלא כנגד הפתח פסולה שנאמר [ו]ושחט והזה מה הזאתה כנגד הפתח אף [ז] שחיטתה כנגד הפתח וכי תימא דלא מקיש והא אתמר (שחטה שלא כנגד הפתח רבי יוחנן אמר [ח]פסולה ושחט והזה ר"ל אמר כשרה יאל מחוץ למחנה ושחט ואיתמר נמי) [ט]ישרפה שלא כנגד הפתח רבי יוחנן אמר [י]פסולה ור' אושעיא אמר כשרה ר' יוחנן אמר פסולה ושרף והזה [יא] ורבי אושעיא אמר כשרה [יב] [יג]על פרשה ישרף מקום שפורשת למיתה שם תהא שריפתה אמרי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא חוץ לחומה דרחוקי רחקה [יד] אלא אפי' לפנים מן החומה דקרובי קרבה ואימא תתכשר קמ"ל אמר מר [טו]אמר לו רבי יוחנן והלא כל א"י בדוקה היא במאי קמיפלגי מר סבר ירד מבול לא"י ומר סבר לא ירד אר"נ בר יצחק ושניהם מקרא אחד דרשו [טז]בן אדם אמר לה את ארץ לא מטוהרה היא לא גושמה ביום זעם רבי יוחנן סבר אתמורי מתמה קרא א"י [יז] מי לא מטוהרה [יח] את כלום ירדו עליך גשמים ביום זעם ור"ל סבר כפשטיה ארץ לא ממוהרה את מי לא ירדו עליך גשמים ביום זעם איתיביה ר"ל לר' יוחנן [יט]חצירות היו בירושלים בנויות על [כ] הסלע ותחתיהן חלול מפני קבר התהום ומביאין נשים מעוברות ויולדות ומגדלות שם בניהם לפרה ומביאין שוורים ועל גביהן דלתות ותינוקות יושבין עליהן וכוסות של אבן בידן [כא] ומלאו וישבו במקומן אמר רב הונא בריה דרב יהושע [כב]מעלה עשו בפרה איתיבי' רבי יוחנן לריש לקיש [כג]פעם אחד מצאו עצמות בלשכת דיר העצים ובקשו לגזור טומאה על ירושלים עמד רבי יהושע על רגליו ואמר לא בושה ובלימה היא לנו שנגזור טומאה על עיר אבותינו איה מתי מבול איה מתי נבוכדנצר מדקאמר [כא] הבי לאו למימרא דלא הוו ולטעמיך הרוגי נבוכדנצר הכי נמי דלא הוו אלא הוו [כא] ופנינהו הכא נמי הוו ופנינהו ואי [כב] אפנו

חוץ ממקום הבדוק לה. קסבר דנעי בדיקה משום דירד מבול לא"י מימה וכי מלאוריימא נעי בדיקה [כב] וי"ל דאיצטריך קרא (שלא) לשרפה במקום טומאה דאטור מלאוריימא דנעי' שחיטה ושריפה במקום טהור כשריפת פרים דאיתקוש אהדדי כדמשמע לעיל בסוף טבול יום (דף קה:) ואם תאמר אמאי לא מיחייב משום חוץ כששחטה חוץ למקומה כיון דתמיהה היא ולאוריה לשאר קרבנות כדאמרינן בפרק שני שעירי (יומא דף סב:) גבי שעירי יום הכפורים שנחטן בחוץ דחייב על שניהם הואיל ולאוויין לשעיר הנעשה בחוץ ויש לומר דלא דמי [כג] דיכול לשנותם לאין עליהם קריאת שם עד שעת הגרלה ועוד דאין קרבן [כד] שאהא פרה זו לאוויה דאי לשלמים אין שלמים בליכון ועוד דפרה קדשי בדק הבית היא ואין יכול לשנותה בקדשי מזבח:

שנאמר ושחט והזה מה הזאה בנגד הפתח וכו'. יש ספרים דגרסי ושרף והזה [כה] וכן משמע מדמייתי עלה מפלוגתא דרבי יוחנן ור' אושעיא ומיהו אפי' גרסינן הכא ושחט והזה נימא דמשמע ליה דאי מקשינן שריפה להזאה ה"ה שחיטה: **אבל לפנים מן החומה דקרובי קרבה אימא תתכשר קא משמע לן.** דפסולא משום דבעיא חוץ לשלם מתנות: **לא** ירד מבול לא"י. תימה והכתיב (בראשית ז) ויכסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים ובבראשית רבה [כו] אמרינן דר' ישמעאל ב"ר יוסי ובהמי אחד היו הולכין בדרך פירוש בהמי שומר בהמות אמר להון ההוא כותאה אימו גלוי על עורא גריזים דלא נחית עליה טופנא אמר אותו בהמי לפני ר' ישמעאל בר' יוסי רבי מן לי רשות להשיב לו תשובה א"ל השב א"ל הר גריזים תחת כל השמים הוא א"ל הן ולא כתיב ויכסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים קרא עליו ולא יהיה כך עקר ועקרא ובבהמתך אפי' בהמי שכן לא יתעקר מן התשובה ושמא י"ל דויכסו כל ההרים היינו שלגו הכל המבול בכל מקום דאמרינן לקמן דמתו בהגלא ואותו כותי היה ר"ל שלא היה שם לא הכל ולא שום דבר אי נמי לאותו כותי נתכוון לחות בקש וקרא (להכא) נ"ק דבמקום שירד מבול התם קאמר שנתכסו ההרים: **ומביאין נשים** עוברות ויולדות שם. אף על פי שהתינוקות טמאין בנדה ויולדת לא היו מושבין אלא לשמרם מטומאת מת דבעי הזאה ומטומאה היולאה מגופן כגון בעל קרי [כז]: **ועל** גביהן דלתות. מאן דאמר בפ' קמא דגיטין (דף ח:) ובנזיר פרק כ"ג (דף נה.) ובפ' בכל מערבין (עירובין דף ל:) ובפ' במרא דמגיגה (דף כה.) אהל זרוק לא שמיה אהל אבר כר' יהודה דאמר בריש היסן (סוכה דף כח.) לא היו מביאין לדלתות אלא שוורים שבריסן רחבה והתם טעמא משום דכתיב קרא (שיר ו) ובעלמות וגידים תסוককני אע"ג דבעלמא אהל שאינו עשוי בידי אדם לא שמיה אהל ומיהו רבי יהודה ולאי סבר שמיה אהל דהא קא אמר טעמא מפני שדעתו של מינוק גסה עליו: **ומלאו** ועלו וישבו במקומן. קשה מימה מה מועיל למינוקות דסוף סוף בעינן אים בשעת קידוש שנותנין האפר במים או בשעת הזאה לרבי יהודה או לרבנן דדמוכח בפרק טרף בקלפי [כח] (יומא דף מג.)? **מעלה** עשו בפרה. ר"ל נמי ידע דמעלה עשו אלא דאי לא ירד מבול לא"י אין לאוי לעשות מעלה זו ומיהו קשה דהא מודה רבי יוחנן דמתו בהגלא דלקמן: **מדקאמר** איה מתי מבול מבלל דלא הוו. מימה דלרבי יוחנן גופיה מקשי ליה הכא [כט] דמתו בהגלא:

מסורת הש"ס

(א) לקמן קיח. [ע' תו' לקמן קיט: ד"ה אין]. (ב) ירושל' תרומות פ"ב ה"א. (ג) ע' סנהדרין קח. (ד) סוכה כא. [פרה פ"ג מ"ב] ופוסק' פרה פ"ג ה"ב. (ה) מוסק' עדיות פ"ג ה"ג. (ו) תוליק עא.. (ז) פרה פ"ג מ"ז. (ח) [נת פל"ב ע"ס כמה וכמה שיעורים, ופ"ב דבריס רבה עקב פ"ג נטוספת אחרת]. (ט) [וע"ש בתו' סוכה כא. ד"ה ומביאין]. (י) [וע"ש שם מתנו ישוב לחן].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא הוי ההוסבר הכא נמי הוי ההוסבר ולו: (ב) רש"י ד"ה בנמוקי וכו' הקדושה ס"ב ולאח"ב מ"ס מ"ס ירד מבול ר"ל סבר:

גליון הש"ם

[בתני אבל וכו' ואמנא ובו', עי' לעיל דף כח ע"ב בתוס' ד"ה מסתמנת וכו'] [גמ' שחיטתה בנגד הפתח. עיין לעיל דף לג ע"ב תוס' ד"ה אלא].

שינוי נוסחאות

א) נ' כ"ם ומלא"ם וכ"ק סוכב. וכ"ה כת"י לפנינו וכמתכ"ה [ולכאר לכתיב הסמך הקדוש אחר תיבת סוכב]. ולאלם הס"מ מלן וכנ"ה כפוף הטמ' הקודם מתקו בי' זו מרכ"ה: ב) מי' תר"ע כלן וכן בכרכות פ"ב מ"ב. שכ' בתוכת ביחות לא שיכם כמה אלא אבל נדרא דלשנא נקטיה הכא. ומ' מלקוטים דף מו ע"ב מסם כמ"ל: ג) מן התומה ירושלים [ומיהות הומה ירושלים נמתקון] [שיה. וכ"ה בתוס"ר]: ד) כ"ל"ל נוסף מה הזאתה בנגד הפתח אף שריפתה בנגד הפתח: ה) אמר קרא על פרשה כרי. ישרש: ו) רחקה אבל לפנים כר' אימא תתכשר קמ"ל כל"ל. [ב"ל ובו' בתוס']: ז) ל"ל ארץ אמאי [ישרש]: ח) ל"ל שהגדה. וכן כמתן [שרש]: ט) על גבי הסלע [ישרש]: י) ביום. הגיעו לשלוחה ירדו ומולאו עלו וישבו במקומן כל"ל [ע"ת. ובעיין בבריאו. ועי' תוס"]: יא) מדקאמר איה מתי מבול מבלל דלא הוו כרי [ב"ח ובו' בתוס. ובעיין בגרא]: יב) מינות ראי אפנו הא אינפי נמתקות [ר"ש"ח וחיב. וכ"מ מרש"י בפ"ב שמתב כולה ר"ל קאמר לה [תוי"ק]. אבל הכ"ת ולי"ק נרסי לה: יג) עי' לוח ל: יד) עי' לוח כ: טו) כמתכ"ר קדשיהן: טז) ל"ל מיפורש בה אל נוכח פני וגו' [שרש]: יח) ל"ל לא קבע [ר"ת ורשש. ריה]: יט) ל"ל חוץ [ש מ]: כ) ל"ל מגב [ר"ת]: כא) ס"ל דהיי אלו התינוקות ממלאין מי חטאת ומדין עליו [גרסו]: כא) הבבלי [ר"ת]: כב) דשרפה [ר"ש"ח]: כג) כלן הכ"ל ומה"ל הא איפני כולם ראין כו' כ"ל [גרסת ר"ש. ועי' לעיל לוח יב: כד) בדיקה דאיצטריך קרא לפרה ר"ל דכיון דמדאורייתא אפור לשורפה במקום טומאה דבעינן שחיטה כו' [גרסת ר"ש עשיבו]: כה) דמי לשעירים דיכול [ר"ש]: כו) קרבן נקבה בעבור שתהא [ר"ש]: כז) ונרסי נמי שרפה שלא בנגד הפתח [ר"ש]: כח) נ' ל"ק [ועפ"י תוס' כעוסק] ר"ל דמה שהיה יכול לתקן מתקנים משום מעלה דכולה מילתא מעלה בעלמא כדמשני מעלה עשו בפרה וריש לקיש נמי ידע וכו' יהו"ל: כט) ל"ל דהא מתו. [ותינוק הכא דמתו נמתקות] [ר"ש]:

עין משפט נר מצוה

יד אב מ"י פ"ד מהל' פרה תלומה הל' ה:
טו גד מ"י פ"ב שם הל"ז:

תורה אור השלם

1. וְנִתַּתָּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִדָּמָהּ שֶׁבַע פְּעָמִים: במדבר יט, ג-ד
2. וְשָׂרַף אֶת הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת עֹרָהּ וְאֶת בְּשָׂרָהּ וְאֶת דָּמָהּ עַל פַּרְשָׁהּ יִשְׂרֹף: במדבר יט, ה
3. כֵּן אָדָם אֲנִי לָהּ אֶת אֶרֶץ לֹא מְטֻהָרָה הִיא לֹא נִגְשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם: יחזקאל כב, כד

מוסף רש"י

ובירחון. שהוי כשר כה לכתחילה (לעיל קח:) מפני קבר התהום. כל שם קבר התהום ומומאת התהום שבשים (שם) בפסק זה, מתהום שאינו גבר, מפני קבר התהום שכל הטיר היו מפוסקין שמא יש שם קבר ואין לי לומר חלל שמת, ומומאה שבאל לדלוה מוקמת ישלה לגיקיע, לכך היו מוציא לאותה ע"ג כיסין, שאפילו יש שם קבר מחמת הרי חלל מפסיק; ומביאין נשים מעוברות כו'. משום הרוח דמנן (פרה פ"ג מ"ו) מעמאין הרוח לא תכסן בפרה עמי, ומעבילין אותו מיד, לחוליא מלגן של לוקיקן שהיו אומרים נמעורבי המשמש היתה עשיה, וכיון דשבע יום כשר בפרה עמי כה מעלות הרבה כדי שלא יגלגלו בה הקנו כל מעשה פרה בכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה. והכהן השורפה המקיקיה לפרישה שבעת ימים ואין אחיו הכהנים נוגעין בו, כדאמרינן פ"ק דיומא (דף ב.) ואחר מר מזין עליו כל שבעה. והקנו שיהו תינוקות הללו ממלאין לו מים לקדש בהן מי חטאת, ומשום מעלה תקנו שיהו עוברים מכל טומאה. ומפוסקת שניו עד שיהו בני ז' ומני ח' שנים מגדלין אותן ולא יותר, שלא יאר קרי: ומביאין שוורים. כשהיו רגילים לילך ולמלאות מים חיים מן השילוח: ובוסות של אבן בידן. שכל מעשיה היו בכלי אבנים כדפרישית: ומלאו. הקנה לאי מנת מלוי בעינן ולא שישאל בחבל (סוכה כא.):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com